

První republika

- 28. října 1918 – 30. září 1938
- dále
 - 2. republika: 30. září 1938 – 15. března 1939
 - protektorát: 15. března 1939 – 8. května 1945
 - 3. republika: 8. května 1945 – 25. února 1948
- 28. října 1918 – Češi si jednání o příměří vysvětlili jako kapitulaci Rakouska-Uherska
 - v Praze se oslavuje, TGM jedná v Ženevě
 - čeští politici („muži 28. října“) v Praze vydávají první zákon o vyhlášení vzniku Československa
 - všechny zákony Rakouska-Uherska zůstávají zachovány
 - Rašín, Švehla, Stříbrný, Soukup, Šrobár
- vznikla skautská pošta – aby rakouské úřady nemohly odposlouchávat komunikaci
- 30. října 1918 – Martinská deklarace
 - právo na sebeurčení pro Slováky
 - vyjádřila vůli slovenského lidu žít ve společném státě s českým národem
- Národní výbor → Národní shromáždění – 1. schůze
 - sesazení Habsburků z trůnu, vyhlášení Československé republiky
 - prezidentem zvolen TGM, zvolena první vláda
 - NS zrušilo šlechtické tituly a zavedlo osmihodinovou pracovní dobu
- 1. vláda
 - premiér – Karel Kramář
 - ministr zahraničních věcí – Edvard Beneš
 - ministr vojenství – Milan Rastislav Štefánik (zemřel v lednu 1919)
 - ministr financí – Alois Rašín (zemřel v roce 1923)
 - ministr vnitra – Antonín Švehla
(Agrární strana, budoucí trojnásobný předseda vlády)
- „boj o nový stát“
 - poválečná krize, vysoká nezaměstnanost
 - národnostně pestrý stát
 - ne všichni přivítali vznik nového státu s nadšením
 - (čeští) Němci – původně tvořili elitu Rakouska-Uherska, stali se „menšinou“
 - Maďaři
 - Poláci na Těšínsku
 - Rusínům to bylo relativně jedno
 - německý separatismus – vznik 4 pohraničních provincií
 - několik dní po vzniku Československa
 - ČSR poslala do provincií armádu a četníky
 - Němci bojkotovali účast na politickém životě
 - časem se se situací smířili a vstoupili i do vlády
 - Těšínsko
 - sedmidenní válka → rozdělení Těšínska
 - na českém území – Bohumín (železnice na Slovensko), ložiska černého uhlí
 - spor o Těšínsko byl tragédií pro československo-polské vztahy

- Podkarpatská Rus
 - společná hranice s Rumunskem – možnost vojenské podpory
 - zaostalé území
 - Československo investovalo do rozvoje
- Hlučínsko
 - připojeno až 1920
 - původně území císařského Německa
- politika první republiky
 - 1920 první volby, ústava – dle vzoru USA a Fr., zaručení lidských a občanských práv, volební právo žen
 - moc zákonodárná
 - Národní shromáždění (v budově Rudolfiny)
 - poslanecká sněmovna (voliči od 21 let)
 - senát (voliči od 26 let)
 - velké množství politických stran
 - poslanci nevyjadřovali své osobní názory, rozhodovalo vedení strany
 - Hrad – mimoústavní uskupení poslanců kolem TGM
 - Pětka – mocenské uskupení předsedů pěti nejvýznamnějších politických stran
 - moc výkonná
 - prezident – na 7 let, reprezentativní funkce
 - 1918–1935 TGM (vysoká morální autorita)
 - 1935–1938 Edvard Beneš
 - vláda
 - celkem 18 vlád první republiky
 - průměr 14 měsíců, vždy důvěra
 - po celé období koaliční vlády
 - Němci vstupují do vlády až roku 1926 – uklidnění vášní, stabilizace ekonomiky, politiky po válce
 - politické strany
 - vysoký počet, 10–15
 - důvody: pestrá národnostní skladba, radikální strany, ...
 - státoporné strany
 - Agrární – vítězi voleb, Antonín Švehla, venkov
 - Živnostenská (~~Čs. str. socialistická?~~) – město, živnostníci, řemeslníci, inteligence
 - Čs. str. lidová – opora Hradu, věřící, venkov, městské střední vrstvy
 - ČSSD – dělnictvo, průmyslové oblasti (S. Čechy, Ostravsko, Praha)
 - negativistické (extremistické) strany
 - KSČ – vznikla 1921 rozkolem v ČSSD, radikální ultralevice, 1929 bolševizace, Šmeral, Gottwald, Zápotocký, pod vlivem Kominterny, přípravy na revoluci, převrat, vnitřní ideolog. pře
 - HSLŠ – „luďáci“, nábožensko-nacionalistická, opozice, za slovenskou autonomii
 - DNSAP – od roku 1933 název SdP, K. Henlein, K. H. Frank
 - fašisté – Národní obec fašistická, Vlajka

- zahraniční politika
 - Edvard Beneš (1918–1935), víra ve společnost národů
 - Malá dohoda
 - ČSR + Rumunsko + Jugoslávie proti maďarskému revisionismu
 - vojenská a ekonomická spolupráce
 - nedobré sousedské vztahy
 - Rakousko – monarchie
 - Německo – nacismus, germanizace
 - Polsko – Těšínsko
 - Maďarsko – Trianon
 - smlouvy
 - Francie – Smlouva o spojení a přátelství mezi Československem a Francií (1924), vojenská pomoc v případě nevyprovokované agrese
 - Sovětský svaz – spojenecká smlouva (1935), podmínka: vojenská pomoc až po zásahu Francie
- hospodářství první republiky
 - celá síť zahraničního obchodu se musela budovat od začátku
 - stát se potýkal s hospodářskými problémy
 - vysoká nezaměstnanost, strach z inflace, demonstrace, stávky
 - od 1. poloviny 20. let ekonomika roste
 - Rašínova měnová reforma
 - vznik nové československé měny
 - zrušení rakousko-uherské koruny, zavedení koruny české
 - hermetické uzavření hranic na jeden den, stažení části bankovek a mincí, okolkování těch zbylých (→ postupná výměna)
 - pozemková reforma – orná půda nad 150 ha znárodněna za náhradu, menší rolníci si mohli půdu koupit od státu za nižší cenu
 - zlatá 20. léta
 - Čechy a Morava – rozvinuté oblasti
 - podnikavost místních obyvatel, hospodářský růst
 - Slovensko – agrární země, méně rozvinutá
 - Podkarpatská Rus – málo rozvinutá
 - spotřební průmysl, proexportní ekonomika
 - z hlediska množství produkce patřila ČSR mezi 10 nejvyspělejších zemí světa
 - těžký průmysl – výroba železa, strojírenství
 - lehký průmysl – textil, nábytek, obuv, spotřební zboží
 - obří firmy, kartely, koncerny – napojení na politiku → likvidace malých a středních podniků
 - velké sociální rozdíly, nízká životní úroveň dělníků (viz seriál Industrie)
 - na začátku 30. let dorazila světová hospodářská krize
 - funkcionalismus